

MARJA VISSCHER

De brieven van het hof

HISTORISCHE ROMAN

Marja Visscher

De brieven van
het hof

Z&K

Uitgeverij Zomer & Keuning

Proloog

In de herfst van 1960 zijn de blikken van de bestuursleden van de parochiekerk van Wilderen in België nadrukkelijk gericht op de penningmeester. Het helpt echter niet, hij houdt voet bij stuk waar het de gevraagde aanschaf van een brandkast betreft.

‘We moeten ons ook niets verbeelden, hè,’ werpt hij tegen. ‘Wij hoeven toch niet aan Gods bescherming te twijfelen? Daarbij is er niet genoeg geld in kas,’ laat hij er wat aardser op volgen. Gisteravond was er tot zijn ergernis nog maar één vergaderpunt waar de steeds feller wordende gemeenteleden hun mening over uitten.

‘We moeten hier echt actie op ondernemen, anders kunt gij nog weleens spijt krijgen van uw gezever over geld. Geld dat er wel is, maar waar gij niet mee voor de dag wilt komen! Wij moeten onze waardevolle spullen beschermen tegen dat crapuul, verstaat ge. Aan wie geeft ge later rekenschap, hè, als het misgaat?’

De rest van de vergadering laat de penningmeester lijdzaam aan zich voorbijgaan zonder dat de rest van het bestuur hem er nog in kent. Van een extra bijdrage in het kerkenzakske tot aan een heuse spaaractie gericht tot de rijkste inwoners en de middenstand, alles is die avond wel voorbijgekomen. Hij heeft het allemaal kalm beluisterd. Het bestuur heeft al op vele vergaderingen het gemis van een brandkast ter sprake

gebracht. Zeker na meerdere inbraken in de omgeving van Sint-Truiden heeft men steeds meer voor ogen gekregen dat de kostbare stukken, zoals de benodigdheden voor de eredienst van de kerk, nodig beschermd moeten worden. Maar ze komen er financieel niet uit.

Na er een nachtje over geslapen te hebben, staat hij op met een goed plan. Hij zal eens aankloppen bij graaf d'Oultremont van het kasteel van Duras, dat deel uitmaakt van de parochie. Misschien zou hij dat kluiske wel willen sponsoren. Vanochtend heeft hij er een telefoontje aan gewaagd omdat hij niet onverwacht bij de graaf wil aankloppen, maar tot zijn tevredenheid is hij welkom.

Hij geniet van zijn wandeling naar het enige kasteel dat de stad Sint-Truiden rijk is. De weg door het kasteelpark is heerlijk zo op de vroege ochtend. Hij geniet van de vogels in de bomen en eekhoorns die van tak tot tak springen. Ergens in de verte klinkt het geschreeuw van een pauw, dat direct wordt beantwoord door het 'kok-ok-ok' van een felgekleurde fazant vlak bij hem. Hij schrikt van de vrouwtjesfazanten die met kipachtige geluiden op de mannenroep uit de bosjes tevoorschijn komen.

In de prachtige platanendreef blijft hij staan en kijkt hij om zich heen. De herfst heeft zijn intrede gedaan en de bomen pronken in de al laagstaande ochtendzon met de mooiste herfsttinten. Net boven het gras hangt een lage sliert dauw en terwijl hij verder loopt voelt hij het spinrag in zijn gezicht kriebelen. Het kasteel ligt midden in het park dat onderdeel is van een domein van meer dan honderd hectare dat bestaat uit bossen, weilanden en akkers. Dit landgoed is belangrijk voor de geschiedenis van Sint-Truiden en als hij ergens van houdt dan is het wel de historie van zijn omgeving.

De graven van Duras bekleedden de ondervoogdij over de stad. Als stad die van een abdijs afhankelijk was, had ze immers een beschermer nodig. Uiteraard deed de graaf dat niet belangeloos. Een deel van de stadsinkomsten werden in de late middeleeuwen aan hem afgedragen. In al die eeuwen is het kasteel nooit verkocht, maar steeds door erfenis in andere handen overgegaan. Hij verdiept zich graag in de geschiedenis. Zo weet hij dat een lid van de familie d'Oultremont, gravin Henriëtte, er de oorzaak van is geweest dat er een politieke storm woedde in Nederland. Het gebeurde meer dan een eeuw geleden. Koning Willem I regeerde sinds 1815 over België en Nederland. Aan het hof van Willem en zijn echtgenote Wilhelmina verbleef vanaf 1817 de jonge gravin Henriëtte d'Oultremont de Wégimont, een zus van de voormalige bewoner van het kasteel van Duras. Zij was aangesteld als een van de hofdames van de koningin. Ook een zus en enkele broers van Henriëtte behoorden tot het personeel van de koning.

Met een zekere bedeesdheid stapt hij via de hoge smeedijzeren hekken in de richting van het imposante kasteel. De zes ionische zuilen met daarboven het balkon en de iets terugspringende koepel hebben iets statigs. Het maakt indruk op een eenvoudige sterveling als hij. Met bewondering wandelt hij langs de aan weerszijden gebouwde galerijen op het pleintje, waarin zich de paardenstallen en het koetshuis bevinden. Langzaam bestijgt hij de stenen trappen tussen de zuilen die hem naar de grote voordeur leiden. Wanneer hij met de enorme deurklopper zijn komst bekendmaakt, brengt een dienstmeisje hem naar een kleine wachtruimte en ze vraagt hem hier op de graaf te wachten. Niet veel later komt graaf Emmanuel d'Oultremont naar beneden, samen met zijn inmiddels volwassen dochter, gravin Isabelle.

Na wat beleefdheden steekt hij van wal. ‘Het kerkbestuur is erg geschrokken van de vele inbraken die de laatste tijd de omgeving teisteren. Wij vrezen voor de kostbare stukken voor de eredienst, die een brandkast ontberen. De aanschaf daarvan zou echter een behoorlijke aanslag betekenen op de spaarrekening van de kerk. Nu vroegen wij ons af of u deze uitgave misschien wilt sponsoren.’

Even ziet hij een korte blik van vader naar dochter en weer terug. De graaf neemt het woord. ‘Ik heb uw vraag vanmorgen al voorgelegd aan mijn dochter. Op onze bovenverdieping in een van de kantoren van het kasteel staat een oude, maar zeer solide brandkast die wij graag voor dit doel afstaan. Er is echter één probleem, de sleutel is zoek. Nu verblijf ik vanaf morgen voor een paar weken in het buitenland, vandaar dat ik mijn dochter Isabelle heb meegenomen. Zij benadert deze week zo u wilt nog een slotenmaker om er voor onze rekening een nieuw slot in te laten zetten zodra de kast bij u staat. Verder denk ik dat er een aantal ferme mannen nodig zal zijn om de kast naar beneden te brengen, zodat u hem met een aanhangwagen kunt vervoeren naar de kerk. Ik wil desnoods een van mijn medewerkers wel bij de boer laten vragen of zij hem op een kar willen laden. Het ding is loodzwaar.’

‘Meneer d’Oultremont, dat is fantastisch! Hier heeft u ons enorm mee geholpen. Wij zijn u zeer dankbaar – hierbij spreek ik ook vast en zeker namens meneer pastoor!’ Hij schudt beide d’Oultremonts enthousiast de hand.

‘Hier laat ik het verder over aan mijn dochter als u het goedvindt. Zij gaat u voor naar het vertrek waar zich de kast bevindt. Dan weet u in uw bestuur waar u over praat. Ik ga weer snel aan het werk.’

De graaf neemt afscheid en zelf loopt de penningmeester

achter Isabelle aan naar het brede trappenhuis. Boven bevindt zich een prachtig ingericht kantoor. Statig en ingetogen, met veel schilderijen aan de muur, hoge tapijten en zware meubelen, precies zoals je dat verwacht in een kasteel.

‘Dit is hem.’ Isabelle wijst met een zekere trots op de manshoge kast.

‘Amai!’ Hij slaat zijn hand voor zijn mond. Het gevaarte overtreft zelfs zijn stoutste verwachtingen, zeker vanwege de hoogte. Hiermee kan hij die geldzeveraars nog eens een poepie laten ruiken. Ze beschouwen hem dan als een gierigaard, maar allee zeg, hij heeft er toch maar voor gezorgd dat er binnen twee weken in de kerk een pracht van een kluiske zal staan, en let wel, dat ook nog eens niets heeft gekost. In de hal beneden neemt hij dankbaar afscheid van gravin Isabelle, die de allerschoonste madame is die hij de laatste tijd heeft gezien. Opgewekt loopt hij terug naar huis om verslag te doen van zijn bezoek.

De week daarop heeft hij het gehele kerkbestuur gerekruteerd om de brandkast op het kasteel naar beneden te sjouwen en op de aanhanger van de boer te laden. De vriendelijke gravin nodigt de mannen zelfs eerst op de koffie uit, voor ze aan het zware karwei beginnen. Het valt nog niet mee om goed grip te krijgen op de kast en soms lopen ze elkaar in de weg.

‘Zeker de trap zal de nodige problemen geven,’ zegt de penningmeester wat ongerust over de geringe spierkracht van zijn bestuursleden.

Samen met gravin Isabelle slaat hij onder aan de trap de krachttoer gade. Hoewel hij alleen maar toekijkt, bezorgt de aanblik van de onhandige kast hem behoorlijke zweet handen.

Bij het kantelen op de trap gaat het mis. De brandkast stuitert meerdere treden naar beneden. Wanhopige handen grijpen naar het logge gevaarte, maar vinden nergens houvast – er is geen houden meer aan. De brandkast valt verder naar beneden en de zware deur barst open. De consternatie is groot. Hoe is het mogelijk dat de kast zich zonder sleutel zomaar opent?

Isabelle, die wanhopig naar haar hoofd greep toen de kast zijn enorme duikeling maakte, doet nieuwsgierig een stapje dichterbij. Op de leggers liggen verscheidene pakjes brieven opgestapeld, elk met een lint samengebonden en van een datum voorzien. Door de val hebben ze zich door de kast verspreid. Op het moment dat de mannen de pakjes eruit willen halen om de kast verder te versjouwen houdt de gravin hen tegen.

‘Kunt u even wachten?’ Nieuwsgierig pakt ze een van de pakjes op en ontdoet het voorzichtig van het lintje. Haar hart slaat over van spanning. Dit moet een schat uit het verleden zijn, die zich nu aan haar openbaart. Afgaand op wat haar vader vertelde, moet die kast al een generatie gesloten boven hebben gestaan.

De mannen wachten ongeduldig tot ze de kast naar buiten kunnen brengen en vrezende onderwijl de stenen trappen buiten.

Uit een envelop haalt ze een brief die de pakketjes verduidelijkt. Een vluchtige blik laat haar ogen stralen. In sierlijk handschrift staat boven aan het papier: *Stukken die ter rechtvaardiging kunnen dienen. Te verbranden of te bewaren. Duras, maart 1844. De gravin van Nassau.*

‘Ach, wat bijzonder,’ roept ze enthousiast, ‘een deel van onze familiegeschiedenis!’

Ze heeft nooit geweten dat het hier in deze brandkast lag. Het zijn brieven aan gravin Henriëtte d'Oultremont van Koning Willem I, de Prins van Oranje en van wat vrienden.

De mannen lijken Isabelles opwinding te voelen terwijl ze voorzichtig de pakjes met brieven oppakt en ze stuk voor stuk bekijkt.

‘Door de tijd heen hebben de brieven toch nog wel te lijden gehad van wat vocht,’ merkt ze op.

Ze zoekt de uiteengevallen, bijna verteerde stukjes van een brief bijeen en brengt die samen met de pakketjes voorzichtig in veiligheid. Pas als dat is gebeurd, geeft ze het sein dat de kast verder vervoerd mag worden. Niet veel later ligt de brandkast op de boerenwagen en rijdt een tractor richting de parochiekerk van Wilderen.

De familie is heel gelukkig met de gevonden schat in de in onbruik geraakte brandkast, waarvan het werkelijk altijd een raadsel was waar de sleutel was gebleven. Bereidwillig vertrouwen de d'Oultremonts de kostbare brieven toe aan de openbaarheid, samen met het familiearchief dat op gravin Henriëtte d'Oultremont de Wégimont betrekking heeft. Geen enkele brief tussen de koning en de gravin is verloren gegaan.

Hoofdstuk 1

Henriëtte d'Oultremont kijkt geïnteresseerd de kleine kring rond die zich op paleis Noordeinde om de tafel heeft verzameld voor het dagelijkse thee-uurtje. Het is een van de mooie momenten waarbij voor even de zorgen en de staatszaken terzijde worden geschoven. Vrienden en hofdames van het koninklijk paar komen in ontspannen sfeer bijeen. Normaal bij zowel de koningin als de koning, maar nu koningin Wilhelmina in oktober 1837 is overleden, heeft Willem Frederik uit een zekere eenzaamheid de traditie met het personeel van zijn echtgenote voortgezet. Maar wel op een ander tijdstip. Een voordeeltje dat hij zichzelf gunt omdat het hem nog langer van gezelschap verzekert. Een paar maanden geleden was het thee-uurtje om vier uur in het appartement van Mimi, zoals de koning zijn vrouw Wilhelmina noemde. Nu dineren ze eerst met elkaar rond halfvijf. Daarna gaat ieder zijn weg om bezoeken af te leggen, of om persoonlijke boodschappen te doen, waarna ze om acht uur allemaal weer present zijn voor de thee.

Het paleis en het familieleven was voor de koning al veel eenzamer geworden bij het uitvliegen van zijn drie kinderen Willem, Frederik en Marianne, en nu zijn vrouw is overleden stelt hij het op prijs om het traditionele thee-uurtje in deze meer uitgebreide vorm nog tot in lengte van jaren voort te zetten. Het is een mooie traditie die de koningin

invoerde, waarbij het hofpersoneel, waaronder de hofdames, maar ook de grootmeesters en -meesteressen elkaar dagelijks kunnen spreken. Er worden nieuwtjes uitgewisseld, er wordt gelachen en met elkaar meegeleefd. De koningin had het nooit zo op pracht en praal en was vaak bescheiden in haar optreden.

‘Zullen we nog een spelletje doen?’ Henriëtte kijkt opnieuw de kring rond.

‘Hè, nee hoor, ik werk nu juist aan een ingewikkeld breipatroon. Daar moet ik echt mijn hoofd bij houden,’ reageert baronesse De Constant Rebecque, terwijl ze voor een ogenblik het breiwerk in haar schoot legt.

‘Misschien moet je dat hier in gezelschap ook niet proberen. Hoe kun je nu bij al dat geklets van ons je aandacht erbij houden?’ probeert Henriëtte haar te overreden. ‘Toch maar een spelletje?’ Ze trekt een kaartspel uit de mand op tafel en begint dat enthousiast te schudden. Wanneer ze naast zich een diepe zucht hoort en weldra ook het tikken van de breinaalden, geeft ze het op.

Haar blik glijdt naar de koning. Hij haalt herinneringen op aan zijn overleden vrouw. Baronesse Charlotte d’Estorff legt haar hand vol medeleven op zijn arm. Zelf hield Henriëtte veel van de koningin. Niet alleen als werkgeefster, maar meer nog om haar menslievendheid. Ze was een schat en een lieve moeder voor haar kinderen. Maar van zorgeloosheid was er in haar leven geen sprake. Zeker de spanning tussen haar man en haar oudste zoon, de Prins van Oranje, deed haar vaak veel verdriet.

‘Uw vrouw was een enorm gevoelsmens,’ bemoeit Henriëtte zich ongevraagd met het gesprek van de koning, nu er geen gegadigden zijn voor een spelletje kaart. ‘Eigenlijk was

uw vrouw steeds maar bezig om de sfeer goed te houden. Ze heeft zich daar altijd enorm voor ingespannen.’

Om nog maar te zwijgen van de spanning binnen het huwelijk tussen de koning en de koningin, denkt ze eracheraan, maar dit hardop uitspreken is uiteraard onmogelijk. Ze had haar absoluut meer gegund.

Haar blik glijdt naar de andere hofdames: baronesse Charlotte d’Estorff, baronesse De Constant Rebecque, gravin Van Wassenaer en baronesse De Stamford. Ze kunnen het allen goed met elkaar vinden. Alleen baronesse Julie von der Goltz springt daar een beetje uit. Ze was ouder dan de andere hofdames en de koning had al in een ver verleden zijn interesse in haar getoond. Hoewel ze hier zelf nog niet eens rondliep, weet Henriëtte van anderen hoe de koningin eronder heeft geleden dat de koning – het was bijna geen geheim in de wandelgangen van het paleis – bij Julie tussen de herfst van 1807 en de zomer van 1812 maar liefst vier buitenechtelijke kinderen verwekte. Twee dochters en twee zoons, die allen werden gedoopt onder de achternaam Von Dietz, uit de Nassautak van de koninklijke familie. Toch was en bleef Mimi, ondanks zijn amoureuze uitstapjes, de belangrijkste vrouw in zijn leven. Met haar was hij 46 jaar getrouwd en samen beleefden zij vele turbulente jaren. Zij was dé lieve moeder van zijn wettige kinderen onder wie zijn erfopvolger, die de dynastieke belangen veilig moest stellen.

De tranen springen Henriëtte in de ogen wanneer ze aan haar vroegtijdig overlijden denkt. De spanningen tijdens de Belgische Opstand, het overlijden van prinses Paulientje... Die lieve kleine Pauline, die maar zes jaar werd en die aan zenuwkoorts leed door de gespannen situatie tijdens de

zwangerschap van haar moeder. Hoe vaak had Mimi er niet over verteld! Dan was er nog de afscheiding van België van het Koninkrijk der Nederlanden. Al die spanningen hadden haar zeker geen goed gedaan.

‘Voor al de laatste tijd werd ze behoorlijk in haar doen en laten belemmerd doordat ze kwakkelde met haar gezondheid,’ vervolgt Henriëtte. ‘Eigenlijk begon dat al toen ze was gestruikeld in het paleis te Laken bij Brussel en zo lelijk was terechtgekomen.’

‘Een rib breken is ook niet niks,’ antwoordt de koning en hij kijkt roerloos voor zich uit. ‘Sindsdien heeft ze erg gesukkeld met haar gezondheid en ze werd ook erg mager, vonden jullie ook niet? Dan heb je duidelijk geen of weinig weerstand.’

‘Toch bleef uw vrouw nauw betrokken bij het wel en wee van de mensen in haar omgeving. Ik heb echt heel goede herinneringen aan haar. Altijd op de achtergrond, maar wel de bindende factor aan het hof en binnen uw familie. Verjaardagen, huwelijken en sterfgevallen van familie of personeel, van hofmaarschalk tot kamermeisje, niets ontging haar,’ brengt ze hen in herinnering. ‘Altijd vond ze wel weer een aanleiding om iemand te verrassen of een cadeautje te schenken.’

Charlotte d’Estorff streelt even de hand van de koning.

Na haar overlijden was Henriëtte naar haar gaan kijken om afscheid te nemen. Ze lag opgebaard in paleis Noordeinde. Dat moment, het werkelijke afscheid van haar koningin, vergeet ze nooit. Naast de kist stonden grote kaarsen die een zacht licht verspreidden in de met gordijnen verduisterde zaal. Twee weken lag ze daar opgebaard alvorens ze met een rouwwagen, getrokken door acht paarden, naar de

Nieuwe Kerk in Delft werd gebracht. Daar werd ze bijgezet in de grafkelder. Zelf was Henriëtte daar niet bij, evenmin als Mimi's dochter Marianne, want een begrafenis was een mannenaangelegenheid. Ook bij die gelegenheid werd er gelukkig een mooi beeld van haar geschetst, zo hoorde ze nadien. Dagen later had ze er de kranten op nagelezen. Men noemde haar 'de tedere moeder van Neêrlands eerste huisgezin' en 'de moeder des vaderlands, stille weldoenster, de moeder van de armen' die was heengegaan. Ze verdiende het, deze stille vrouw op de achtergrond. De dood van de koningin bracht iedereen in rouw. Ze zal het allemaal niet snel vergeten. Bij de herinnering aan de 'cour de deuil' die de koninklijke familie hield om condoleances te ontvangen, krijgt ze nog kippenvel. Alle dames droegen hoeden van zwarte crêpestof die met een lint vastgebonden zaten onder hun kin. Daaroverheen droegen ze sluiers van zwarte crêpe waarvan de lengte aan elke kant tot aan hun middel reikte. Bij de condoleances was het toegestaan om de sluiers op te tillen. Dat beeld maakt haar nog steeds intens verdrietig.

Ze schrikt op uit haar gemijmer.

'Gezelligheid kent geen tijd! Wie gaat er mee?' De koning stelt voor om met de dames een rijtoertje te maken door de stad. Ze kijkt glimlachend op en ziet hoe hij iedereen probeert te overtuigen om een frisse neus te halen. Het zal niet de eerste keer en ook niet de laatste keer zijn dat het thee-uurtje op die manier drastisch uit de hand loopt. Dat begon al toen de drie kinderen groter werden en niet meer deelnamen aan deze uurtjes van ontspanning. Momenteel is het zelfs zo dat de Prins van Oranje en prins Frederik met hun gezinnen eigen huisvesting buiten het paleis hebben. Prinses Marianne, gehuwd met prins Albert van Pruisen,

woont in Berlijn. Zij is het oogappeltje van de koning en haar mist hij zeker nog het meest. Dat is wederzijds, want ze heeft inmiddels al menigmaal hier gelogeerd.

‘Nou, dames niet te lang nadenken!’ Hij klapt in zijn handen. ‘Wie heeft er zin in een uitstapje?’

Er wordt aan alle kanten geroepen dat het veel te koud is en dat het weldra donker zal worden. Henriëtte blikst naar de moeilijk kijkende baronesse De Constant Rebecque en kan een glimlach niet onderdrukken. Het ingewikkelde breipatroon gaat haar nu echt niet lukken. Maar ook bij de anderen is er weinig animo en de dames zeggen dat ze liever nog even doorwerken aan hun handwerkje. Ze kijkt zijn richting uit en even ontmoeten haar ogen die van hem. Direct staat ze op en loopt op de koning af.

‘Ik zal even mijn mantel pakken, want het is niet bepaald warm,’ beaamt ze de meningen daarover. ‘Maar ik heb wel even behoefte aan wat frisse lucht. Wie van jullie gaat er nog meer mee?’ Ze kijkt naar de andere hofdames. ‘Niemand? Nou, kom zeg,’ zegt ze teleurgesteld en kijkt hen stuk voor stuk afwachtend aan. ‘Geen spelletje, niet even lekker naar buiten... Kom, dames! Even een frisse neus, dan slaap je straks goed.’

Ze twijfelt nu zelf ook, maar voor ze kan zeggen dat ze dan ook maar liever thuisblijft, heeft de koning haar al bij haar arm genomen.

‘Dan maar samen, ook gezellig! Gegroet, dames, krijg geen spijt!’ roept hij en hij zwaait hen zonder omkijken nonchalant met zijn hand gedag. Hij laat zich niet van de wijs brengen en met een steelse blik over zijn schouder naar de andere dames steekt hij zijn arm in die van haar en verlaten ze gearmd de eetkamer in het appartement van de koning.

Ze voelt zich er wat ongemakkelijk bij dat hij haar zo bij de arm neemt, temeer daar hij haar de laatste tijd wat meer in het vizier heeft dan voorheen. Nu achteromkijken heeft geen zin; ze voelt de ogen van haar collega's in haar rug prikken. In bijzonderheid die van Julie, die sinds de koningin is overleden als een furie over de koning waakt, alsof hij haar eigendom is. Ze laat als zijn jarenlange geheime maîtresse haar liefde voor hem nu maar al te graag openlijk blijken en schuwt het niet om onprettige opmerkingen te maken, wanneer de koning iets te veel aandacht aan Henriëtte schenkt. Dat gebeurt niet openlijk waar de anderen bij zijn, maar meer in het geniep. Het grijpt haar soms echt aan, zo lelijk als Julie soms geheel ten onrechte tegen haar doet. Ach, natuurlijk weet ze wel dat de koning niet blind is voor het vrouwelijk schoon om hem heen, maar zij is alleen gevoelig voor zijn neerslachtige buien. Ze ziet hem graag vrolijk zoals voorheen. Zelf heeft ze een opgeruimd en tamelijk zacht karakter en hoopt hem hierin mee te nemen, zodat hij het leven wat optimistischer tegemoet kan treden.

Het doet haar dan ook deugd dat hij nu zo vrolijk is. Vooral de laatste tijd was hij vaak aan stemmingen onderhevig en een diepe neerslachtigheid kon hem dagenlang in de greep houden. Een goed gesprek met hem is ze daarom nooit uit de weg gegaan. Vaak genoeg heeft ze hem op weten te beuren en ook nu gunt ze hem zijn uitje.

'Plezierig, wij zo samen op stap,' glundert hij naast haar, terwijl ze in de richting van de stallen lopen.

Ondanks de kou en haar waarschuwing draagt hij geen hoofddekseel om het privé-karakter te accentueren en een officieel optreden te vermijden. Ze merkt wel dat er door

de aangename conversaties die ze de laatste tijd maar al te vaak hebben een genegenheid tussen hen groeit waar ze zich beiden gelukkig bij voelen. Bovendien laat Julie de koning de laatste tijd onverschillig. Dat weet ze van haar beste vriendin, baronesse Rose Amour Charlotte Ghislaine de Roisin – al noemt zij haar liefkozend Zezette. Ze is getrouwd met Anton-Reinhard Falck, de minister van Staat, dus van haar hoort Henriëtte weleens sappige details. Zezettes man geniet het volle vertrouwen van de koning, terwijl Zezette zelf tot aan de dood van de koningin een van haar hofdames was. Momenteel is ze grootmeesteres van de Prinses van Oranje. Hoewel Henriëtte er nooit op heeft aangestuurd, is het fijn te horen dat de koning zich prettig bij haar voelt. Dat Zezette meende dat Julie door haar leeftijd – ze is inmiddels de zestig gepasseerd – minder in trek is, hoort ze eigenlijk liever niet.

‘De koning laat liever zijn oog vallen op jouw slanke heupen, je open blik en levendige geest, dan op dat chagrijnige mens,’ liet Zezette haar onlangs weten. Toen ze had gezegd dat ze dit pertinent allemaal niet wilde weten, had haar vriendin gelachen. ‘Nou, doe er je voordeel mee! In tegenstelling tot Julie destijds, schaad je er niemand meer mee nu zijn vrouw is gestorven en je hebt je leeftijd van 47 jaar beslist mee, lieve schat!’

In het rijtuig neemt ze tegenover de koning plaats. Maar al gauw trekt hij haar aan haar hand naast zich. Samen genieten ze zonder woorden van het inmiddels schemerige ’s-Gravenhage. Hier en daar zijn in de huizen de lichten ontstoken. Ze zit aan het raam en onderweg ziet ze de lantaarnopstekers en de glazenpoetsers met hun trapleer aan het werk. De enkeling die voorbijloopt doet dit met een stevige

pas en ineengedoken voor de felle oostenwind.

‘Er zijn niet veel voetgangers meer buiten,’ doorbreekt ze de stilte. Omdat ze niet direct antwoord krijgt, zegt ze: ‘Geen wonder ook, want het is koud voor de tijd van het jaar. Ik zou er niet gek van opkijken wanneer het vannacht licht zal vriezen.’

Wanneer een reactie uitblijft, draait ze haar hoofd naar hem toe en kijkt hem recht in de ogen. De koning wendt zijn blik niet af en neemt haar hand in zijn handen. Blijkbaar loopt hij niet warm voor haar opmerkingen over een komende koude nacht. Hij is met zijn gedachten bij iets geheel anders, merkt ze.

Hij slikt, er volgt een klein kuchje en dan begint hij wat stamelend: ‘Henriëtte, ik voel... Ik raak... Ach wat,’ corrigeert hij zichzelf streng. ‘Ik voel me de laatste tijd heel erg tot je aangetrokken wanneer je mij met je goede zorgen omringt. Onze gesprekken stemmen mij steeds tot nadenken en maken mij ondanks de omstandigheden heel blij vanbinnen.’

Ze schrikt van zijn woorden, ook al zijn ze lovend. Bedachtzaam trekt ze haar hand uit de zijne. Met haar goede zorgen voor hem heeft ze nooit de bijbedoeling gehad om bij hem in het gevele te komen. Ze gunde hem haar eigen opgewekte karakter en deed er daarom alles aan om hem uit zijn depressieve stemmingen te halen. Ze wordt onrustig van zijn woorden en smeekt hem: ‘Niet verdergaan, Majesteit. Alstublieft, niet verdergaan. Ik ben blij dat ik u steun kan verschaffen...’

Opnieuw pakt hij resoluut haar hand, trekt haar handschoen uit en drukt een kus op haar huid. ‘Ik meen wat ik zeg, Henriëtte. Dit is geen bevlieging. Hier heb ik over nagedacht.’

HISTORISCHE ROMAN OVER HET OMSTREDEN TWEEDE HUWELIJK VAN KONING WILLEM I

Henriëtte d'Oultremont de Wégimont is hofdame van koningin Wilhelmina van Pruisen, de eerste echtgenote van koning Willem I. Anderhalf jaar na het overlijden van de koningin vraagt Willem Henriëtte ten huwelijk. Maar kunnen ze wel trouwen? Er is sprake van een standenverschil, ze hebben een ander geloof en Henriëtte is Belgische, wat gevoelig ligt na de afscheiding van België.

Het aanzoek leidt niet alleen tot grote opschudding binnen de koninklijke familie. In het hele land breken opstanden uit, die worden gevoed door de kroonprins. Henriëtte besluit het hof te verlaten en naar Italië te reizen tot de rust is weergekeerd. Alleen via brieven kan ze contact houden met haar geliefde koning.

In 1960 werden de brieven ontdekt die Henriëtte d'Oultremont en Willem I aan elkaar schreven in aanloop naar hun omstreden trouwplannen. **Marja Visscher** brengt deze brieven tot leven aan de hand van historisch onderzoek.

NUR 342

9 789020 552539 >